

stejo. Če hočemo tedaj sred zime redkvice imeti, je le treba prej omenjeni zaboj v toplo klet postaviti in z mlačno vodo zamakati.

Rudečerujava barva za lesovino.

Taka barva se da za lesovino n. p. za obločnice (polkne), plote iz desek ali lat itd. lahko in dober kup iz sledečih snovi napraviti. Razpusti se 1 funt bakrovega vitriola (Kupfervitriol) v enem maselcu vode, s katero tekočino se potem dotična lesovina namaže. Na dalje se raztopi $\frac{1}{2}$ funta krvolužne soli (Blutlaugensalz) v 10 maselcih vode, s katero se lesovina, poprej z raztopljenim vitriolom pomočena, namaže. Tako nastane železno-cianasti baker, ki daje lesu rudeče-rujavo barvo. Ta se lesovega vlakna za trdno prime in mu daje stalno barvo, kateri niti veter niti vreme, pa tudi nizko rastlinstvo, kakor mah, lišaj, glive in razjedljivo mrčesje ne škoduje in tako lesovino mnogo trpežnejšo napravi.

Ako se hoče bolj temna ali bolj svitla barva imeti, je le treba gori imenovane tekočine bolj ali manj goste narediti.

Ker pa ta barva ni prava pokrivačoča barva, ampak prav za prav le oluženje (Beize), se skladovje lesa še vidi, kar prav lep pogled podaja. Z gori povedano tekočino se more 250—300 štirjaskih črevljev lesovine prevleči, kar vse vkup le kakih 75—80 krajcarjev velja. (1 funt vitriola 17 kr., $\frac{1}{2}$ funta krvolužne soli 60 kr.)

Ako se tej maži še večja trpežnost dati hoče, se pa še z lanenim firnežem premaže, kar prej le motnemu lesu nekoliko bliščave poda.

To pomažo so že skusili in se posebno priporoča za oboje gnojnih gredic, za obločnice, plote iz desek ali lat itd.

Iz „Pr. Ldw.“

Dopisi.

Sv. Peter pri Mariboru. (Pohvala in priporočitev šolskih sester.) Nova šola se boji javnih skušenj. Naše šolsko svetovalstvo se pa ne meni za ta strah. Vsako leto, pozoroči javno poskušajo. Tudi letos smo jo imeli 10. t. m. Pri dečkih se je dobro pokazala spretnost in marljivost obojih učiteljev. Le zastran zgodovine bi želeli menj o Germanih, pa več o Slovencih in sploh o domači, avstrijski povestnici. Teutoburški logi itd. sodijo bolj za Prusake.

Popoldne bil je izpit deklet pri naših šolskih sestrah. O tej šoli moramo reči, da utegne najboljša biti na slov. Štajerskem. Razlogov imamo mnogo. Dekleta so se podučevale v vseh predmetih, ki so po postavi predpisani. Učila so se tedaj zraven veronauka: brati, pisati, računati, potem slovenske in nemške gramatike, zemljepisja, zgodovine, prirodoslovja in gospodinjstva. Iz

vseh teh predmetov so učenke odgovarjale čudovito spretno in razumno. To je lepo in veselo.

Ali še bolj nas je veselilo, da se je izpraševalo in odgovarjalo v tako čisti, pravilni in lepi slovensčini. Tako še v nobeni šoli nismo slišali. Učiteljice in učenke so rabile spretno in lahko nove izraze v gramatiki, v zemljepisju itd. Temu smo se tem bolj čudili zvedevši, da je sestra Lidvina na Nemškem rojena, se pa vendar slovenski dobro naučila iz ljubezni do svojega poklica. —

Celó zavzeli smo se pa, ko smo zapazili, da so se dekleta naučila tudi nemški. To pa tako izvrstno, da so sredi odgovarjanja iz slovensčine popolnem brez skrbi prestopala na nemško. Pri tej priliki smo se prepričali, kako prav imamo slovenski domoljubi, ki zahtevamo za slovenske otroke slovenskih šol in podučevanja v slovenski materinščini. Po tem takem se naši otroci vsega lehkeje in bolje naučijo, tudi nemškega jezika, v tem ko ponemškutarjevani učenci prav ne vedo ne slovenski ne nemški. Proč tedaj z nemškutarijo v šolah! (Popolna rešnica. Vredn.)

Razun predpisanih predmetov so se dekleta učile tudi šivati, prirezavati, z iglo plesti in drugih ženskih rokodelstev.

Vseh učenk bilo je z nedeljskimi vred 226. Med njimi bilo je 20 rejenk, t. j. deklet, ki so šolskim sestram bile v izrejo od starišev izročene. Za te se je plačevalo po 8 gld. na mesec — gotovo prav malo za toliko dobroto!

Vsa lepa in toliko koristna dekliška šola s šolskimi sestrami vred ne stane šolske srenje niti krajcarja ne. Vse storiyo blagodušni dobrotniki, in sicer iz gole ljubezni do otrok, katerim želijo prave krščanske izreje. Bog jim plati, pa tudi sestram, ki svoja najboljša leta in ves trud ovi lepi nalogi žrtvujejo!

Kako živo da so šolske sestre svoje naloge navzete in zavestne, nam je pričala prav umetno zložena pesen sestre Frančiške (Grizold), katero nam je neka učenka genljivo govorila.* Ena kritica veli:

„Kar milo solnce je za vso naravo,
To dobri šoli verski nauki so;
Predmetom drugim vera da veljavo,
Po njej vse véde se požláhtnijo“.

Iz Celja 14. sept. (Delovanje novega okoličnega zastopa.) Trudili smo se mnogo dokazati našim ljudem, kako potrebno je, da pridejo pravi možje v zastop naše okolice, ki bodo po svojem dobrem spoznanji delali v prid tistih, ktere zastopajo. Prvi tjedni obstanka tega zastopa kažejo, da se nismo zmotili, kajti se je v eni prvih sej sklenulo, da postavi okolica iz svojega cerkovniško hišo pri sv. Duhu. Naši liberalni

* Pesen je tako genljiva, da jo vso ponatisnemo, brž ko bo potrebnega prostora v listu. Lepa pesen nikdar ne zastara. Vredn.

mestjani so g. opatu vsako pripomoč naravnost odrekli, čeravno je gospod na te najbolj zaupal. Drugi sklep je bil, da se ustanovi za vso okolico slovenska šola blizo farne cerkve, da bodo otroci lahko večkrat v cerkev se podali in v kršanskem duhu izrejali. 11. t. m. bil je zastop pri okrajnem glavarstvu, kjer se je njegov predlog sprejel v zapisnik s tem, da se napravi 3 razredna šola, se to naznani deželnemu šolskemu svetu v Gradec, da se razpišejo učiteljske službe in se že letošnjo jesen začne podučevanje in sicer v prostorih stare šole, katero je mestni župan, g. dr. Nekerman, okolici v najem dati že obljubil, dokler se po postavni poti pri sodnji ne razsodi, kedo da do te šole lastninsko pravico ima.

Veseli nas to slišati, čeravno še bomo marsikteri korak storili, preden ko stvar dobro dožene. Prvi potrebni korak bo ta, da zahteva novi zastop za šolske službe pravih kršanskih učiteljev, ki ne bodo mladine samo učili, temuč njo tudi v kršanskem duhu vzrejali, česar se pri ljudske mestnej šoli pogreša. Gg. učitelji se za cerkev malo več zmenijo in vsako leto slišimo tožbe, da mladine pri božjej službi nočejo nadzorovati, zato se je šolarska meša že nehati morala, šolarji so pa razuzdani, ker brez božjega strahú vzrejeni. Kakošen duh da po mestnih šolah veje, se vidi n. pr. iz tega, da v 4. razredu nove dekliške šole še navadne podobe križanega Zveličarja mestni zastop v šolo djati noče, dasi je tudi g. kateket že parkrat to pismeno zahteval. G. nadučitelj nasprotuje vsemu, kar nas kršanstva spominja!

Drugo potrebno delo okoličnega zastopa bo, da vsaj že drugo leto poskrbi, da se fantiška od dekliške šole loči, ker je skupno podučevanje neprimerno, kakor sploh umni pedagogi ločitev priporočajo. Ker zdaj dežela učitelje plačuje, ne bo ločitev tako težka. Spomniti pa moramo naše može, da za dekliško šolo najbolj sodijo dobro izurjene šolske sestre, ako so le tudi slovenskega jezika zmožne; one namreč dekleta dobro podučujejo v šolskih vednostih in tudi v ročnih za žensko potrebnih delih, zraven pa gledajo marljivo na lepo krščansko vzrejo. Znano je, da so naš mil. knezoškof že večkrat obljubili zdatne podpore, ako bi se šolske sestre v Celje poklicale, in ne bilo bi druga potrebno, kakor pripravnega stanovanja preskrbeti, drugo se bo pa že podalo. Ako so preč. g. kanonik in župnik pri sv. Petru pod Mariborom brez srenjske pripomoči postavili prebivališče za 4 šolske sestre in jim tudi posebno iz začetka za hrano poskrbeli, bode še veliko lažje precej premožna in obširna okolica, kakor je celjska, vse to v velik blagor srenjčanov storila.

Iz spodnje Poljskave 13. sept. (Srenjske in šolske zadeve.) Znano je, da so se skoraj vse štajerske občine oglasile proti zedinjenju občin namenjenem po deželnem odboru. Vслед tega je deželni odbor „upravne srenje“ (Verwaltungsgemeinden) pod klop vrgel, kar je za vso de-

želo velika sreča, ker je odletela novi predragi poskušnji, je pa tudi častno za vse one srenjske in okr. zastope, ki so se temu krepko vprli. Samo naša občina se ni ganila in se ne gane! Zdi se, kakor da bi bila naša občina kje tam na visokem Pohorju, kjer se nič ne vidi in ne sliši, kar se po svetu godi. Od kod to prihaja? To je lahko uganiti. Na čelu naše občine stoji mož, ki nema o samostalnosti srenje pravega pojma, vrh tega pa preveč posluša bistriške in mariborske nemčurje, ki ne vedo nič boljšega za kmetske srenje, kakor da jih po Seid'novem receptu mnogo skupaj vklenejo in jim dajo samovoljnega pašo, kateri bi jih s policijsko palico in groznimi stroški „regiral.“

Naj bi že vendar enkrat naše Poljskavljanke pamet srečala, da bi si volili za „rihtarja“ moža, ki ima srce in glavo za srenjski blagor, moža, kateri ne bo bistriškim in mariborskim gospodom sekundiral in za njimi repa nosil, marveč kot moder mož in pošten kristijan edino le na to gledal, da bo v srenji vse v redu in pošteno.

Vzemimo si v izgled sosednje Črešljane, ki so se svojega strahonje in nemškutarja Sorschagg-a po složni volitvi znebili. Kako dobro da mu je moralo na županskem mestu biti, spričuje to, da je proti volitvi sedanjega župana na vse kraje pisaril in rekuriral.

Dné 12. t. m. se je sklenilo pri nas šolsko leto s sv. mešo, po kateri je bilo spraševanje otrok v šoli. Čuduo se nam je zdelo, da od gg. očiteljev nobenega ni bilo pri sv. opravilu in so otroci v cerkvi in na potu v šolo bili brez voditelja. — Pričakovali smo tudi vsaj od novega g. podučitelja, da nam bo tako zaželeno službo organista opravljal — kajti že delj časa naše orgle molče —, a tudi ta up nam je splaval — po našem potoku.

Dné 13. t. m. popoldne pa je bil obligaten „Schulfest“ zarad deževnega vremena v šolski sobani. O tej svečanosti ni druga poročati, kakor da mlado in staro, deca kakor šolski očetje, jedó in pijejo, dokler je kaj, pedagogika pa gladú pojema in suha rebra kaže. . .

Sv. Križ pri Ljutomeru 12. sept. (Prav živa potreba za naš kraj.) Kako potrebno da je, pisma — naj nam jih piše kdor hoče — brž ko mogoče v roke dobiti, vsakdo sprevidi; večkrat je od slučajja, da pismo napisnika ob pravem času najde, velika sreča posameznega, pa tudi večje množine ljudi odvisna. Kako pa v tej zadevi pri nas? Dobivamo le dvakrat v tjednu, vsako sredo in saboto, svoja pisma z ljutomerske pošte, gotovo premalokrat, posebno če nam poroča kdo o prav važnih rečeh, ktere pa še le dolgo potem zvemo. Pa kako lahko bi se nam to poboljšalo! Nočem svetovati, da bi se odprla pri sv. Križu nova pošta, saj nam pravijo, da bo skoro drla lokomotiva po našem polji, ki nam bo pisma naglo donášala; pa — kedaj bo to? Dotle bi nam lahko prinašala pisma radgonska pošta, ki se vsak

dan skoz naš kraj pelje. Ta reč ne bi delala pošti velike težave, nam pa tudi ne veliko stroškov; mož, ki bi to delo prevzel, se bo gotovo kmalu našel, potrebna je le trdna volja in skupno delovanje, da dobimo kmalu to neobhodno potrebno uredbo in si odstranimo vse dozdanje poštna neprijetnosti!

Iz Negove.*) (Odgovor pisatelji od Šavnice v „Slovensken Gospodarju“ 27. avgusta.)

Dragi moj pisatelj od Šavnice! ne čemerujate se toliko čes me, se bodo že čes dve leti zopet volitva v okrajni zastop gorne Radgone, v kterega priti se vi tako močno trudite. Mislim či nebote zopet spropali, bote vse moje zamude popravili, in vse kaj je plantavega poravnali.

Al' čujte! saj ste vidili kako so primiciant gospod Š. . . (Tukaj moramo ôči Špirku sapo zapreti, ker zabavlja primicijantu, da je po starodavni navadi v slov. goricah „pobiral“ za primicijo. Ker menda očko Špirk ničesar niso dali, jim sicer dovolimo naslednji paverski „witz“, psovati pa primicijanta ne pustimo. Vredn.)

Ali kako njin bo mogoče, vse to po naših slabih okrajnih cestah na prodajo spraviti?

Vidite le! al' pa sem tedaj v oštariji pošte-nega moža Šturm-a v Ivajncih krivico govoril? — kako vi me krivite.

Le le vsak pred svojim pragom, le, saj tudi vi si bote lepi kupček smeti nagernili.

Ferd. Špirk „negoski strah“.

(Srečo dobro! Vredn.)

Sv. Marjeta pri Pesnici 15. sept. (Usnjar Badl v šoli). Izcip iz krš. nauka se je pri nas 3. t. m. vpričo g. dekana v veselje starišev in otrok slovesno v cerkvi vršil; osem dni pozneje je bil izcip iz drugih šolskih predmetov vpričo usnjarja Badla iz Maribora. Otrok je bilo sila malo v šoli in še prišli so debelo gledali, ko vi. dijo znanega usnjarja kakti vodjo šolskega izcipa-

Še bolj osupnjeni so bili otroci, ko je Badl vso svojo učnost povzemši začel tirjati „Geografie u. Geschichte“. Vendar kolikor je on o tem vedel, so tudi otroci k sreči znali. Izid skušnje je bil menda ta, da je Badl se prepričal, da ni vse eno: kože obdelovati in šolsko mladež podučevati. Ni se čuditi, da kršanski stariši nemajo nobenega zaupanja do šol, otroci pa ne veselja, ker se vsiljulejo ljudje v šole, ki o šolski odgoji otrok toliko zastopijo kot slepec o barvah; vrh tega so to večidel še liberalne pokveke, kterim kršanska izreja otrok še deseta briga ni.

Naše šolsko poslopje bi se imelo povekšati, ker je zares tesno. Okrajni šolski svēt je zapovedal, da se ima to že letos zvršiti. Farmani se pa izgovarjajo s slabo letino. Res trda hodi za

*) Na posebno željo g. dopisnika sprejeli smo ta dopis nespremenjen, toraj ne bo nobenih „stroškov“ za razglašenje. Vredn.

denar, dača je velika in tudi okrajni stroški so pod Šeidlnovo komando grozno narasli.

Dobro je zadel neki pameten posestnik, ki je svetoval: „naj se tako dolgo z zidanjem šole ne začne, dokler bodo Badlnovi in Seidlnovi v njej gospodariii. Pride eukrat šola v take roke, da bo šolska odgoja otrok v krš. duhu zagotovljena, potem se naj kaj stori za šolo“.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sijajno in navdušeno je česki narod svojega kralja sprejel, za kar se mu je kralj v pismu do dež. predsednika ravno tako prisrčno zahvalil.

Znamenit je bil nagovor nadškofa in kardinala Schwarzenberga do cesarja in cesarjev odgovor. Kardinal je omenil preganjanja kat. cerkve, katero pri nas še sicer krvi ne preliiva, je pa premnogim preganjalcem silno nevarno, ker pogubno. Zatoraj priporoča kardinal duhovenstvo in kat. cerkev obrambi vladarjevi. — Kralj na to blizo tako-le odgovori: „Dozdaj so mi razmere branile, v obrambi cerkve to storiti, kar bi bilo željam mojega sreca ugajalo. Če si toraj zaslug za cerkev pridobiti nisem mogel, sem vendar vedno svojo skrb obračal v to, da niso stvari še hujše postale, kakor so v resnici; tudi v prihodnje hočem po vseh močeh skrbeti za to, da se cerkvi krivica ne bo godila“.

Iz teh besed je vsaj to očitno in tolažljivo, da svetli cesar liberalcev, ki cerkvi zoprne postave delajo, pohvalili niso!

Kranjsko. Pri volitvi dež. poslanca v Vipavi dné 12. t. m. je zmagal kandidat naše stranke, g. Mat. Lavrenčič s 30 od 39 glasov. Mladoslvenski kandidat Plešnar jih je samo 6 ujel.

Hrvatsko dobilo je po liberalni večini dež. zbora liberalno šolsko postavo, naši ednako z edinim razločkom, da mora hrv. učitelj iste vere biti, kakor večina otrok, ktere podučuje. — Nemškutarjenje v šoli sicer ne bo nasledek te postave kakor pri nas; nasledek pa bo verska malomarnost in razuzdanost mladeži kakor pri nas.

Sprejeta je tudi tiskovna postava, s katero je zadobilo hrvatsko časnikarstvo svobode in neodvisnosti več, kakor ga ima v kteri koli drugi deželi. Nasvet, da se namesto 4000 le polovica za kavcijo založi, pa ni obveljal.

Za poduk in kratek čas.

Časten spominek kmetskemu narodnjaku, pokoj-nemu Luki Hlebu.

Slovenski narod nema plemstva, ki bi mu bilo vzor domoljubja, v izgled in spodbudo narodnega prizadevanja, imamo le v duhovskem in